

мохамеданитѣ за дѣйствителни. Послѣ, за да смажатъ Българитѣ, наказвали ги за най-малки прѣстѣпления съ разни грозни наказания. Най-послѣ, турцитѣ унищожили най-свещеното право на българскитѣ общини, да се сждатъ отъ свой избранъ старѣйшина, като поставили въ всѣко село по единъ турчинъ, нареченъ кадия. Ето какво пише за тия кадии единъ отъ пѣтешественицитѣ, който е минавалъ въ XVI вѣкъ прѣзъ България.

„Кадията е главенъ турчинъ въ всѣко българско или турско село; тая служба (кадийството) се дава най-често на заслужили войници, на еничари и на други за прѣхрана. Въ селото хората хранятъ кадията наредъ“¹⁾.

При всичката тежестъ на турския гнетъ, славянскитѣ езикъ почналъ да се промѣква у турцитѣ, до дѣто най-послѣ достигналъ и до султанската канцелария, отъ която сж излѣзли много актове, написани по славянски. Даже самитѣ султани почнали да изучаватъ нашия старъ писменъ езикъ, защото се употребявалъ почти отъ всичкитѣ имъ подданици на полуострова и отъ силнитѣ имъ съсѣди. Така, Селимъ II., единъ отъ най-могъщитѣ султани, говорѣлъ и пишелъ по славянски²⁾. Въобще подчиненитѣ на султана славянски племена, като по-напрѣднали, указали такова влияние на своитѣ завоеватели, щото османската държава била въ XVI в. на пѣтъ да се пославянчи. Ето защо въ тоя вѣкъ разпространителитѣ на протестанството³⁾

¹⁾ Отвиновски. 1557 г.

²⁾ Луиджи Басано 1574 г.

³⁾ Хансъ баронъ Унгандъ. 1561—1564.